

Resposta de la comunitat internacional enfront conflictes armats i les seves greus conseqüències: Compleix l'ONU amb la seva funció?

Arrel del conflicte d'Israel amb Hamàs i la crisi humanitària que està succeint a Gaza, el rol de mediació i protecció de drets humans de les Nacions Unides és més necessari que mai. Encara així, l'organització s'està veient superada per les pressions de les potències i els seus interessos, que bloquegen el Consell de Seguretat i redueixen l'efectivitat de les seves actuacions.

Actuacions de Nacions Unides en el conflicte Israel-Palestina

Des del passat 7 d'octubre, quan els grups terroristes Hamàs i la Jihad Islàmica Palestina van llençar una ofensiva que es va cobrar la vida d'uns 1.200 civils israelians en les zones del sud del país, la Franja de Gaza ha estat sotmesa a un bombardeig constant per part del govern d'Israel. Les represàlies desproporcionades contra la població civil palestina continua després de més de un mes, deixant al voltant de 11.500 víctimes mortals, entre elles més de 4.600 infants, y uns 29.000 ferits. Nacions Unides lamenta la pèrdua de 101 treballadors –la majoria empleats d'UNRWA, l'Agència de l'ONU pels Refugiats Palestins– durant els bombardejos israelians mentre socorrien als civils palestins. Es tracta de la major pèrdua de vides que pateix la Organització en els seus 78 anys d'història.

Fins ara, i al llarg dels més de 55 anys d'ocupació del territori palestí, les Nacions Unides han tingut un paper considerable a l'hora d'abordar el conflicte amb Israel. La missió de promoure la cooperació internacional i mantenir la pau ha empès a l'ONU a facilitar converses de pau, a proporcionar ajuda humanitària i a donar suport a iniciatives de reconciliació entre les parts. Encara així, aquests esforços han estat insuficients i poc efectius, permetent que l'ocupació il·legal i il·legítima d'Israel continuï desestabilitzant la geopolítica d'Orient Mitjà. Això ha provocat que els palestins visquin sotmesos a un règim de discriminació institucional i apartheid, segons la visió d'experts en drets humans.

Els 2 milions d'habitants de Gaza porten anys sense tenir accés adequat a electricitat, gas, aigua, material sanitari i menjar, vivint a la “presó a l'aire lliure” més gran del món, amb punts de

control de l'exèrcit israelià que limiten la seva llibertat de moviment. Arrel de la recent escalada de tensions per l'atac de Hamàs a Israel, el patiment dels palestins s'ha vist dramàticament incrementat i les seves condicions de vida s'han precaritzat encara més.

El Consell de Seguretat i l'Assemblea General de l'ONU han declarat en nombroses resolucions –vegeu Res. 242 de 1967, Res. 446 de 1979, o Res. 2234 de 2016– que l'annexió de territori ocupat per part d'Israel és il·legal, que la seva construcció de cents d'assentaments jueus és il·lícita, i que la seva negació de l'autodeterminació palestina viola el dret internacional. Malgrat això, Israel no ha modificat les seves polítiques i el seu govern no s'ha mostrat disposat a cercar alternatives pacífiques per la convivència amb la població palestina a través de cap tipus de negociacions.

En contrast amb el posicionament favorable a l'autodeterminació palestina, és clau destacar que l'ONU mai ha considerat que la Palestina actual sigui un estat sobirà. Únicament es va acceptar a l'Organització d'Alliberament de Palestina (OAP) como observadora l'any 1975, i un total de 50 països continuen sense reconèixer Palestina com estat. No obstant, molts d'ells si que mantenen relacions diplomàtiques amb l'OAP, però l'estatus internacional de l'autoritat palestina no és comparable al d'Israel.

Encara que no s'ha aconseguit trobar una solució fins al moment, el rol de mediació de Nacions

Unides en moments de conflicte va ser especialment valuós durant la dècada dels anys 90. Al 1993 es van adoptar els Acords d'Oslo, tres anys després d'admetre la participació de la autoritat palestina en sessions del Consell de Seguretat. Des de llavors, les negociacions entre les parts implicades s'han anat reprenent i abandonant de mode intermitent, amb més obstacles arrel de successos com els repetits atacs aeris israelians als territoris ocupats, la segona intifada, o la construcció de més assentaments israelians.

Al 2022, un exhaustiu informe de Nacions Unides elaborat per la Comissió Internacional Independent d'Investigació sobre el territori palestí va declarar que, usurpant els territoris per la força, Israel incorre en responsabilitats internacionals i vulnera els drets dels palestins individualment i com a poble. Addicionalment, va concloure que algunes de les accions del govern israelià poden constituir “elements” de crims sota el dret penal internacional, incloent el crim de guerra de transferir part de la seva pròpia població civil al territori ocupat.

Per aquests motius, els comissionats van considerar que s'havia d'enviar el cas a la Cort Internacional de Justícia (CIJ), ja que Israel incompleix les seves obligacions en virtut del dret internacional. Mesos després, l'Assemblea General es va encarregar de sol·licitar a la CIJ que emetés una opinió consultiva sobre la legalitat de la prolongada ocupació israeliana des de 1967.

Resposta i bloqueig del Consell de Seguretat

Amb l'atac terrorista, els últims esdeveniments fatídics succeïts a Gaza, i l'incipient crisi humanitària, el Consell de Seguretat de Nacions Unides es va veure obligat a reunir-se d'urgència els dies 8, 13 y 16 d'octubre per discutir una resposta per part de l'ONU. El projecte de resolució liderat per Rússia no va aconseguir un acord, rebent cinc vots a favor (Xina, Gabon, Moçambic, Rússia i Emirats Àrabs Units) i quatre en contra (França, Japó, Regne Unit i Estats Units), amb sis abstencions (Albània, Brasil, Equador, Ghana, Malta y Suïssa).

Els membres estaven especialment dividits per la falta d'una condemna específica al grup extremista Hamàs, i van ser incapaços d'arribar a un acord per adoptar mesures que alleugessin l'escalada de tensions i la crisi humanitària a Gaza. Dos dies després, el 18 d'octubre, Estats Units va vetar la proposta de resolució liderada per Brasil, posant en evidència el fracàs del Consell de Seguretat en les seves obligacions per garantir la pau i seguretat internacionals.

El Coordinador Especial de l'ONU pel Procés de Pau a l'Orient Mitjà, el Sr. Wennesland, va advertir a la reunió del Consell que “el risc d'una expansió del conflicte és molt real i extremadament perillós”, donat que els atacs de Hamàs i els bombardejos d'Israel han revifat greuges a la regió. El Coordinador Humanitari de l'ONU, Martin Griffiths, va destacar que “aquesta tragèdia es caracteritza per l'impacte i la pèrdua que el conflicte està tenint sobre els civils, i les conseqüències catastròfiques que portarà si continua empitjorant”.

Les sessions de debat van continuar durant una setmana, període en el qual la delegació d'Estats Units va demanar una “pausa humanitària” per permetre l'entrega segura d'ajuda a civils, però destacant el dret inherent de tots els Estats a l'autodefensa. Xina i Rússia van vetar el projecte de resolució patrocinat per Estats Units el 25 d'octubre, mentre que una segona resolució recolzada per Rússia, que demanava un “alto al foc humanitari” y instava a abordar la crisi a Gaza, va ser també vetada per Regne Unit i EEUU.

Els resultats de les negociacions han aprofundit l'estancament del Consell de Seguretat sobre qualsevol resposta unificada per abordar la crisi a Gaza i Israel. Després de quatre intents fallits per aconseguir un consens i adoptar una resolució, el Consell es va reunir novament el dilluns 30 d'octubre per continuar amb les deliberacions i tractar amb les conseqüències del creixent nombre de víctimes i les reportades incursions terrestres de l'exèrcit israelià a la Franja.

Estant el conflicte en ple apogeu i amenaçant amb traspasar múltiples fronteres a l'Orient Mitjà, l'únic organisme del món encarregat de mantenir la pau i la seguretat internacionals sembla no poder arribar a un acord sobre quina és la solució. Com a resultat directe de la inacció del Consell de Seguretat i el bloqueig de totes les propostes, el següent pas de l'ONU va ser convocar als 193 membres que componen l'Assemblea General per a que debatessin sobre l'estat del conflicte. Una de les reunions més recents del Consell de Seguretat sobre la crisi entre Israel y Palestina va ser el passat divendres, 10 de novembre, on la polarització d'opinions entre els quinze membres continuava semblant insalvable.

A mesura que la situació al Mitjà Orient s'intensifica, no és fàcil trobar consens global. Es requereix desesperadament l'adopció d'una via d'acció col·lectiva per desescalar el conflicte en curs, i aquesta depèn de la voluntat de les potències. Després de quatre intents infructuosos,

el 15 de novembre, el Consell de Seguretat va aprovar una resolució –amb 2 vots a favor i 3 abstencions– demanant l'alliberament immediat de tots els hostatges retinguts per Hamàs i la creació urgent i ampliada de corredors humanitaris per salvar i protegir a civils.

Conflicte d'interessos a l'Assemblea General

Enfront la magnitud creixent de la pèrdua humana i material a l'enclavament, i les conseqüències d'una falta d'acció per part de l'ONU causant efectes cada cop més greus, l'Assemblea General es va reunir el dijous 26 d'octubre. Els estats àrabs van preparar una resolució que incloïa referències als crims de guerra comesos per ambdues parts, a la massacre a Gaza, a les condicions del dret de legítima defensa d'Israel, i a la necessitat de proporcionar ajuda humanitària als civils de forma efectiva. Donat que a l'Assemblea General les resolucions no són legalment vinculants, el resultat de les deliberacions només té pes polític i serveix per indicar el posicionament genèric de Nacions Unides, no per dur a terme mesures concretes a la pràctica.

L'òrgan va adoptar el 27 d'octubre un projecte de resolució sobre la crisi liderat per Jordània, amb 120 vots a favor, 14 en contra i 45 abstencions. El document demanava una treva humanitària immediata, perllongada i sostinguda, així com també l'alliberament incondicional de tots els civils captius en ambdós bàndols. Alguns dels posicionaments resultants de la votació que

destaquen són els vots dels membres de la UE. Mentre que França i Espanya varen votar a favor de la resolució, Hongria i Àustria es van posicionar en contra, i Polònia i Alemanya es van abstenir. Aquestes posicions –que indiquen una divisió interna al bloc europeu– podrien analitzar-se des del punt de vista històric, tenint en compte que tant els països que han votat en contra, com els que s’han abstenut, tenien els majors percentatges de població jueva al continent abans de la 2ª Guerra Mundial. Aquest fet provoca que els Estats tendeixin a simpatitzar amb Israel.

Els principals aliats de la causa palestina van ésser, predictiblement, els països àrabs i africans, amb la inesperada abstenció d’Iraq i Tunísia, tot i que els líders d’ambdós estats van condemnar el patiment de la població civil a Gaza. Encara que una gran quantitat de delegacions van donar suport al document de resolució, la majoria dels països que es van abstenir o van votar en contra estaven a dins del grup d’aliats d’Occident, liderat per Estats Units, ferm defensor i protector d’Israel. Altres, como Suècia o Dinamarca, es van posicionar de manera neutral degut a les seves polítiques antiterroristes.

La voluntat d’intervenir i aturar les violacions de drets humans a l’Orient Mitjà es demostra amb l’adopció d’aquesta resolució per gran part de la comunitat internacional. Al mateix temps, és innegable que el document representa una reacció insuficient i limitada de l’ONU fins ara.

Renúncia del Director de l’Oficina de Nova York de l’Alt Comissionat pels Drets Humans

Arrel de la inacció de Nacions Unides davant la massacre a Gaza, i fent una forta crítica del paper de l’ONU a la resolució del conflicte Israel-Palestina, l’alt funcionari Craig Mokhiber va renunciar a la seva posició el passat 28 d’octubre en un comunicat oficial. Craig Mokhiber és advocat especialitzat en drets humans i funcionari veterà en els organismes de l’ONU.

A la seva carta de dimissió, Mokhiber va expressar el seu rebuig a l’atac israelià, condemnant els crims de guerra comesos per les forces militars de l’IDF (*Israel Defense Forces*) al bombardejar hospitals, escoles, i camps de refugiats a la Franja de Gaza. Segons les seves declaracions, les Nacions Unides no estan actuant de manera apropiada enfront al que ell considera “un genocidi de manual”. Va destacar que en comptes d’abordar les violacions del dret internacional per part d’Israel, l’ONU aplica “regles diferents” a aquest estat, evitant o negant-se a implementar els mecanismes d’acció que posseeix amb el propòsit de “escudar-se en una cortina de fum que aprofundeix i empitjora la desposseïció del poble palestí”.

Mokhiber identifica 10 punts clau que s’haurien d’implementar des de l’ONU per oferir solucions alineades amb el dret internacional respecte al conflicte històric entre Israel i Palestina, anant més enllà dels últims enfrontaments amb Hamàs a la Franja de Gaza i tenint en compte el context de tants anys d’ocupació. Alguns d’ells són:

- Visió clara: deixar de fingir que es tracta d'un conflicte territorial/religiós entre dues parts enfrontades i admetre que un Estat amb un poder desproporcionat està colonitzant i perseguint a una població indígena.
- Estat únic basat en els drets humans: donar suport a l'establiment d'un Estat únic, democràtic i laic en tota la Palestina històrica, amb igualtat de drets per musulmans, jueus i cristians.
- Veritat i justícia: exigir un procés de justícia transicional, amb l'objectiu de documentar la veritat i garantir la rendició de comptes de tots els criminals.
- Protecció: desplegar forces de l'ONU amb recursos suficients i un mandat ferm per protegir als civils.
- Desarmament: advocar per la retirada i destrucció dels arsenals massius d'armes nuclears, químiques i biològiques d'Israel.
- Mediació: reconèixer que EEUU i altres potències occidentals no són mediadors creïbles, sinó còmplices d'Israel en la violació dels drets de la població palestina.

Aquestes propostes representarien un canvi radical en el rol que Nacions Unides ha tingut fins ara i, com el propi Mokhiber anticipa, difícilment realitzables sense una lluita civil i institucional ferma, constant i multitudinària.

Israel declara 'non grata' a l'ONU

Els líders israelians, davant de la pèrdua de suport explícit en algunes plataformes de negociació multilaterals de Nacions Unides com el Consell de Seguretat o l'Assemblea General, han decidit iniciar una ofensiva contra la pròpia ONU.

Tel Aviv va denegar el visat al Cap d'Assumptes Humanitaris de l'ONU, Martin Griffiths, arrel de les declaracions d'António Guterres, el Secretari General de Nacions Unides. Gilad Erdan, l'ambaixador d'Israel davant l'ONU, va afirmar que degut als comentaris del Secretari General, Israel es negaria a expedir visats als representants de l'ONU amb l'objectiu de "donar-los una lliçó". Diverses autoritats israelianes han demanat la dimissió de Guterres per dir que els terribles atacs de Hamàs del 7 d'octubre no podien justificar el "càstig col·lectiu del poble palestí", assenyalant que estaven succeint "clares violacions del dret internacional humanitari que estem presenciant a Gaza".

Per part de la societat civil jueva, i amb el suport israelià, s'han registrat protestes des de principis d'octubre davant de la seu de Nacions Unides a Nova York. Els manifestants condemnen la incursió de Hamàs a Israel i exigeixen el retorn dels hostatges, al mateix temps que critiquen les actuacions de l'ONU i dels seus alts funcionaris per no "condemnar i lluitar contra el terrorisme". La campanya de deslegitimació i desprestigi de l'organització per part d'un estat membre és un fet sense precedents.

Com pot l'ONU millorar la seva capacitat d'actuació?

Si la comunitat internacional hagués actuat en compliment de les seves resolucions fa 40 anys, avui no estaríem presenciant la tragèdia a Israel, i les massacres a civils a Gaza. En moments tan crítics com el que estem vivint, és indispensable reflexionar sobre els errors del passat per no tornar a cometre'ls.

És innegable que l'ONU està fracassant en tres fronts clau: (1) la missió de preservar la pau i la seguretat internacionals; (2) el principi de protecció a civils; i (3) la funció de proporcionar ajuda humanitària. Tot i així, s'ha de reconèixer que la complexitat política existent a dins els òrgans Nacions Unides, compostats per estats amb les seves pròpies identitats, posicions i interessos, dificulta molt la feina d'abordar els dos primers punts quan es tracta de conflictes històrics i enquistats. La funció de l'ONU de proporcionar ajuda humanitària és el front més obert i menys polititzat, que s'hauria de potenciar en aquests casos dedicant més esforços i recursos perquè sigui efectiva a llarg termini.

Encara que existeixin obstacles, no vol dir que no hi hagi alternatives per millorar la resposta de les Nacions Unides en aquests casos. Una d'elles és la reforma del Consell de Seguretat. Tot i els esforços que s'han fet durant dècades per modificar l'ús del veto, aquest continua en mans dels membres permanents del Consell, els P5.

L'abús de poder continuat d'aquests cinc estats exacerba la desigualtat i el desequilibri de forces a la comunitat internacional, perjudicant a les poblacions més vulnerables. La capacitat de veto és una eina que no hauria d'estar reservada a certes nacions, ni ser utilitzada per defensar els seus interessos per sobre del bé comú, a costa de la missió fundacional de Nacions Unides. S'ha plantejat en múltiples ocasions l'eliminació parcial o total d'aquest mecanisme, i és un debat que s'hauria de prioritzar a l'Agenda de l'ONU.

Una altra possible alternativa seria la modificació del rol de l'Assemblea General perquè tingui més poder vinculant i autoritat en aquests casos. En determinades circumstàncies, hauria d'existir la possibilitat de delegar a l'Assemblea General la capacitat de dur a terme missions de mediació, protecció civil i ajuda humanitària mitjançant acords majoritaris. En aquest aspecte, un canvi estructural és urgent i imperatiu per democratitzar encara més l'organització i prevenir futurs bloquejos del Consell de Seguretat. L'ONU, amb les seves llums i ombres, potser no sempre actuï de manera ideal davant de conflictes internacionals, però continua sent una organització vital i necessària per garantir la pau, el benestar, la seguretat i el progrés de la humanitat. Si no existís, caldria crear-la.

Adriana Molina Isart

Graduada en Relacions Internacionals
Universitat Autònoma de Barcelona

Fonts de referència

Notícies ONU / UN News:

- [UN officials strongly condemn deadly attacks in Israel | UN News](#)
- [Israel's occupation of Palestinian Territory is 'apartheid': UN rights expert | UN News](#)
- [UN Security Council meets on Israel-Palestine crisis; nowhere safe in Gaza | UN News](#)
- [Explainer: What now, as Security Council deadlocks on Gaza? | UN News](#)
- [Security Council meets over Israel-Gaza: 'Very real risk' of conflict expanding warns top envoy | UN News](#)
- [Gaza crisis: Deadlock deepens as Security Council rejects competing resolutions by US and Russia | UN News](#)
- [Israel-Gaza crisis: US vetoes Security Council resolution | UN News](#)
- ['Nowhere and no one is safe' in Gaza, WHO chief tells Security Council | UN News](#)
- [Israel-Palestina: La Asamblea General convoca una reunión de emergencia sobre Gaza | Noticias ONU](#)
- [Gaza crisis: Deadlock deepens as Security Council rejects competing resolutions by US and Russia | UN News](#)
- [Israel-Palestina: La Asamblea General aprueba una resolución sobre Gaza que pide una tregua humanitaria inmediata | Noticias ONU](#)
- [Las autoridades israelíes y palestinas violan los derechos de la sociedad civil, afirma una Comisión de Investigación de la ONU | Noticias ONU](#)
- [La ocupación israelí de los territorios palestinos es ilegal, determina la Comisión de Investigación Noticias ONU \(un.org\)](#)

Altres mitjans d'actualitat:

- [Israel declara 'non grata' a la ONU y Guterres se reafirma en la crítica a su ofensiva en Gaza \(eldiario.es\)](#)
- [Israel-Gaza war in maps and charts: Live Tracker | Israel-Palestine conflict News | Al Jazeera](#)

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Novembre 2023

Publicat per

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.
